

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Илин Александров Савов, дн - Академия на Министерство на вътрешните работи

Автор на дисертационния труд: Теодора Кирилова Личева

Тема на дисертационния труд: „БЛОКЧЕЙН СИГУРНОСТ В ДЪРЖАВНОТО УПРАВЛЕНИЕ“, НБУ, професионално направление 9.1. Национална сигурност, научна специалност „Организация извън сферата на материалното производство (Стратегии и политики за сигурност) за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

1. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд "Блокчейн сигурност в държавното управление" с обем 210 стр., структурирани във въведение, три глави, общи изводи, заключение, направени са 305 бележки под линия. Списъкът на използваната литература включва 86 източника, от които 10 на български език, 1 на руски език, 1 на китайски език и 62 на английски език.

Представеният ми за рецензия дисертационен труд е без съмнение актуален за теорията. Разгледаната материя е свързана с въпроси, които са изключително важни и актуални, поради все по-интензивното развитие на новите технологични възможности и тяхното неизбежно използване в държавното управление

Темата на изследването е коректно и прецизно формулирана – налице е пълно съответствие между заглавие и съдържание на дисертационния труд. Заедно с посоченото изследването се отличава с балансирано съчетаване на теоретични познания и умения за практически анализи. Структурата на

дисертацията е логично изградена и в пълна степен отговаря на заявените изследователски цели и на поставените задачи. Основен въпрос в съвременното общество на бързоразвиващи и променящи се информационни технологии е до каква степен може да се вярва на цифровата информация и научната разработка дава категоричен отговор на въпроса.

Формалните и съдържателни достойнства на дисертационното изследване могат да бъдат резюмирани в следното:

- В дисертационният труд се предлагат съвременни и модерни решения за промяна в администрацията, като част от държавното управление на страната, използвайки етапите на управленския цикъл в сигурността;
- Разгледани и анализирани са методологиите при внедряване на блоковата система, разработване и внедряване на трислойния модел за въвеждане на системата на блокчейн в държавното управление; Дефинираните задачи не са самоцелни и абстрактни, а определят и структурата на изследването, и използваните методи;
- Ясно е формулирана основната теза на дисертационното изследване – „С въвеждане на блокчейн технологията се гарантира цялост, достоверност и не манипулиране на данните. Координацията и сътрудничество между държавните институции и обществото ще доведат до повишаване на икономическата и социална дейност за осигуряване на гражданска сигурност“;
- Използваната литература е удовлетворяваща като обем и времева актуалност;
- Коректно заявен и използван методологически инструментариум, адекватен на изследователските цели: използвани са анализ на

нормативни, стратегически и други документи; сравнителен анализ на теоретични разработки и информационни източници, свързани със съвременните тенденции, ползи и проблеми в изследваната материя;

2. Съдържателен анализ на дисертационното изследване

Гарантиране на информационната сигурност, като част от националната сигурност, е от първостепенно значение за възвръщане на доверието в институциите, както и подобрената ефективност и ефикасност на предоставяните административни услуги и водене на регистри.

В първа глава „Същност и елементи на блокчейн сигурност“ в логична последователност са поставени и компетентно анализирани/разработени следните проблеми:

- Блокчейн се смята за едно от най-обещаващите постижение при развитие на информационно-комуникационните технологии. Използването на блоковата система вече се прилага в различни сфери на общественно-икономическия живот, и нейното приложение създава определени гаранции за повишена сигурност;
- Блокчейн се определя като система за записване на информация по начин, с който е невъзможно промяната, манипулиране или измама на системата;
- Блокчейн технологията създава структура от данни с присъщи качества за сигурност. Базира се на принципите на криптографията, децентрализацията и консенсуса, които гарантират доверие в транзакциите и истинност на данните;
- Блокчейн технологията може спомогне рязко за подобряване на сигурността и намаляване на възможностите за извършване на престъпления;

Във **втора глава** „Блокчейн управление и сигурност“ последователно са разгледани и оценени следните (необходими за анализа) теми:

- Анализирана е възможността за внедряване на трислоен модел за внедряване на блокчейн в държавното управление;
- Дигитализация на съответните процеси и след това – да се включи блокчейн като допълнителен слой, добавящ сигурност и проследяемост;
- Навлизането на цифровата идентификация ще допринесе значително за икономическия растеж в световен мащаб;
- Внедряване на блокчейн системата за административни услуги дава възможност да са по-ефективни, сигурни, бързи и надеждни. Използването на блокчейн системите за повишаване сигурността, увеличаване на скоростта и запазване на автентичността на информацията в системите за сигурност – деловодни, архивни, справочни, документални – е възможност за оптимизация, ефективност и безопасност в процеса на неизбежна дигитализация;
- Автентичността и целостта на данните са основни атрибути на управлението на записи и архиви. Целостта е необходимо условие за поддържане на автентичността.

В **трета глава** „Модел на цифрово управление на базата на блокчейн“ докторантът е извършил анализ, оценка и е систематизирал следните основни моменти:

- Цифровите инвестиции, които могат да подкрепят демократични институции, уважаващи правата правителствени органи и отворени общества в един контекст, могат да бъдат използвани за потискане на

- политическото несъгласие, отмяна на индивидуалните свободи и права и ограничаване на конкуренцията на пазара;
- Архитектурата на организацията трябва да позволява цифрово управление, чийто техническите компоненти работят заедно. Това изисква координация между агенциите и стандартизиране на процеси, протоколи и политики. Цялостната корпоративна архитектура позволява интегрирането на системи и споделени услуги между държавните административни органи.;
 - Цифровата инфраструктура трябва да е базирана на оптически мрежи и мобилни мрежи със стандарт 5G и дори по-високи стандарти. Тези стандарти са за широколентови клетъчни мрежи. Новите мрежи имат по-високи скорости за изтегляне и пикова скорост. По-високата честотна лента осигурява бързи скорости и свързаност с различни устройства.

3. Оценка на научните и научно-приложните приноси

В дисертационния труд авторът е направил анализ на връзката между предполагаемите състояния и резултатите от изследването.

Също така докторантът предлага съвременни и модерни решения за промяна в администрацията, като част от държавното управление на страната.

Предложените практики и методологии за внедряване са напълно приложими във всички държавни и общински администрации, както и в цялата система за сигурност, въпреки спецификата на дейността им.

4. Оценка на публикациите по дисертацията

По темата на дисертацията авторът е посочил общо 11 публикации.

Оценявам положително научно-публицистична дейност на докторанта. Литературната осведоменост в публикациите може да бъде приета. Приемам без съмнения, че публикациите са лично дело на кандидата.

Авторефератът към дисертационния труд вярно и точно отразява неговото съдържание, получените резултати и приноси. Съдържанието му следва структурата на дисертацията.

Считам, че броят и съдържанието на публикациите на автора на дисертацията отговарят на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор“.

5. Критични бележки, препоръки и въпроси

Препоръчвам на докторанта да разшири изследванията си в областта на националната сигурност, като въз основа на анализа, синтеза, индукцията и дедукцията, и оценка на резултатите от изследванията да предлага нови решения. Участието в международни форуми и представянето на изследваната материя ще разшири възможността за интернационално представяне на приносите на докторанта.

6. Заключение

Представеният дисертационен труд за рецензия отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане за присъждане на образователна и научна степен „доктор“.

Давам **положителна оценка** на дисертационния труд на тема: „Блокчейн сигурност в държавното управление“ представен от Теодора Кирилова Личева, докторант към департамент „Национална и международна сигурност“ на Нов български университет и препоръчвам на уважаемото научно жури да му бъде присъдена образователна и научна степен „доктор“ в

област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, професионално
направление 9.1. Национална сигурност.

24.03.2024 г.
гр. София

(проф. д-р Илин Савов, дн)